

ROZMOWA → H2-3

Międzybranżowy, ponadczasowy, stabilny – z perspektywami

Interesariuszami usług księgowych są nie tylko przedsiębiorcy, ale my wszyscy – każdy z nas ma do czynienia z księgowymi – mówi **Jerzy Koniecki** – prezes Zarządu Głównego **Stowarzyszenia Księgowych w Polsce**.

Międzybranżowy, ponadczasowy, – z perspektywami

Interesariuszami usług księgowych są nie tylko przedsiębiorcy, ale my wszyscy – każdy z nas ma do czynienia z księgowymi – mówi **Jerzy Koniecki** – prezes Zarządu Głównego **Stowarzyszenia Księgowych w Polsce**.

Od kilku miesięcy z mniejszym lub większym nasileniem trwa, wywołany przez środowisko doradców podatkowych, spór kompetencyjny między doradcami podatkowymi i księgowymi. Od początku mówi Pan, że jest zupełnie niepotrzebny i należałoby go jak najszybciej zakończyć.

Grupa przedstawicieli samorządu doradców podatkowych twierdzi, że tak naprawdę księgowy nie ma prawa świadczyć niektórych usług. Według mnie nie ma możliwości ich nieświadzenia, jeżeli dla zleceniodawcy prowadzi księgi... Obecnie księgowy to już nie jest przysłowiowy zarękawek sprzed 30 lat. Często osoby te posiadają dużą wiedzę, potrafią doradzać nie tylko w zakresie prowadzenia ksiąg, ale potrafią również świetnie prognozować czy definiować ryzyka związane z prowadzeniem działalności. Praktyka gospodarcza pokazuje, że niektóre czynności – zastrzeżone do tej pory przepisami dla doradców podatkowych – są ściśle związane z prowadzeniem ksiąg i innymi usługami świadczonymi dla przedsiębiorców. Ustawa o doradztwie podatkowym 5 lipca tego roku będzie obchodziła swoje 25-lecie. Przez ćwierć wieku wiele się zmieniło, co nie znalazło odzwierciedlenia w nowelizacjach przepisów, regulujących zawód doradcy podatkowego. Realia wymagają, aby istniejące zapisy zostały przejrane, dopasowane do obecnej rzeczywistości i zaktualizowane.

Jednakże problem kompetencji dotyczy nie tylko przepisów doradztwa podatkowego...

Dotykamy bardzo ważnej sprawy, związanej przede wszystkim z brakiem jakichkolwiek uregulowań zawodu księgowego. Podam banalny przykład, aby prowadzić samochód, należy uzyskać prawo jazdy, czyli zdać egzamin ze znajomości przepisów i wykazać się praktyczną umiejętnością jego prowadzenia. Wówczas uprawniona do tego jednostka wyda dokument pozwalający na kierowanie pojazdem, co ma w podstawowym zakresie zapewnić bezpieczeństwo na drogach. Osobom, które kierują finansami mniejszych lub większych firm, w kwestii wiedzy i umiejętności nie stawia się jakichkolwiek, nawet minimalnych wymagań, licząc, że rynek sam to zweryfikuje. Rynek – to znaczy kto? Księgowi świadczą usługi na rzecz – według CEIDG – ok. 2,3 mln. firm. To ogromna liczba osób pracujących dla biznesu, aby zapewnić rzetelną informację na temat sytuacji finansowej i majątkowej obsługiwanych przedsiębiorstw. Przedsiębiorca, który udostępni księgowemu informacje o swoich zasobach materialnych i sytuacji finansowej, powinien uzyskać narzędzie do oceny rzetelności i kompetencji współpracującego z nim księgowego.

Co zatem Państwo proponujecie?

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce od lat postuluje konieczne zmiany. Ostatnio również zainicjowało pewne działania, dzięki którym być może uda się rozwiązać kwestię uregulowania zawodu księgowego. Na początek najważniejsze jest jego zdefiniowanie czyli określenie kompetencji, odpowiedzialności, praw oraz zakresu działalności, jaką księgowy może wykonywać. Przesłaliśmy do ministra finansów pismo, dotyczące tego problemu, z informacjami o toczących się na różnych forach i płaszczyznach dyskusjach wśród księgowych. Dołączyliśmy do niego również zebrane podczas debat, prowadzonych w różnych gremiach, tezy dotyczące regulacji zawodu. Jako organizacja reprezentująca środowisko księgowych nie chcemy i nie zamierzamy w tej sprawie przyjmować roli biernego obserwatora. Jak zaznaczyliśmy w piśmie do Ministerstwa Finansów, pandemia uwypukliła istniejące od dawna problemy, stanowiące konsekwencje braku regulacji zawodu księgowego, nakładając jednocześnie na środowisko księgowych coraz więcej obowiązków i wyzwań. W wielu krajach pandemia przyspieszyła procesy, zmierzające do uregulowania zawodu – potwierdzają to wypowiedzi władz Międzynarodowej Federacji Księgowych (IFAC), której Stowarzyszenie jest członkiem od 32 lat. Liczymy, że to przyspieszenie obejmie również nasz kraj.

Działania te są bardzo ważne nie tylko dla księgowych, ale także – a może przede wszystkim – dla małych i średnich przedsiębiorstw, czyli firm obsługiwanych przez biura rachunkowe.

We wspólnym interesie leży podniesienie jakości pracy służb finansowo-księgowych – wszystkim wówczas byłoby łatwiej pracować – przedsiębiorcom i kontrolerom czy audytorom. O problemach związanych z jakością pracy księgowych w małych

MAT PRUS

przedsiębiorstwach mówi się w tej chwili bardzo dużo na całym świecie. Księgowi, posiadający właściwe i jasno określone kompetencje, są w tej chwili jeszcze bardziej potrzebni przedsiębiorcom niż możemy sobie to wyobrazić. Od kilku lat wzrasta liczba upadłości i likwidacji firm. W ciągu ostatnich kilku lat było ich ok. 200–250 tys. rocznie, w minionym roku już ok. 300 tys., a w najbliższej perspektywie ta liczba jeszcze wzrośnie. Szacuje się, że ok. 70 proc. z nich jest spowodowana niską jakością lub brakiem wiedzy zarówno przedsiębiorców, jak i firm obsługujących ich od strony księgowej.

Kompetentni księgowi to bardzo poszukiwani pracownicy, szczególnie teraz – widzimy to chociażby po przysyłanych do nas ofertach pracy. Prócz bieżącego prowadzenia ksiąg rachunkowych czy podatkowych ksiąg przychodów i rozchodów, rozliczania podatków i danin publicznych, pomagają uzyskać wsparcie z różnych tarcz pomocowych i prawidłowo je rozliczyć, nierzadko też prowadzą dla swoich klientów sprawy kadrowo-płacowe i rozliczenia z ZUS. Nie można też zapomnieć o konieczności rzetelnego i terminowego przygotowania sprawozdania finansowego. Od kwalifikacji księgowych zależy przepływ informacji na temat stanu finansowego firmy do jej zarządzających, wiarygodność danych w sprawozdaniu finansowym, a także bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

WAŻNE!

Do zawodów zaufania publicznego zalicza się zawody, wykonujące działania o szczególnym charakterze z punktu widzenia interesu publicznego. Istnieje pewien problem ze zdefiniowaniem tego pojęcia i prawdopodobnie z tego powodu ustawodawca nie przedstawił precyzyjnej definicji. Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji „W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczęć nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony”.

Od dawna mówi się, że zawód księgowy powinien zostać uznany za zawód zaufania publicznego. To pojęcie nie jest znane w innych krajach europejskich i stanowi specyficznie polski twór. Zostało określone przez art. 17 Konstytucji (z 2 kwietnia 1997 r.), który wiąże wykonywanie zawodu zaufania publicznego z istnieniem samorządu zawodowego. Czy uważa Pan, że zawód księgowy powinien ustawowo zostać uznany za zawód zaufania publicznego?

Jak najbardziej, ponieważ to w interesie nas wszystkich jest, aby we właściwy sposób były wykorzystywane informacje pozyskiwane w trakcie świadczenia usług księgowych. Wykonywanie zawodu

zaufania publicznego, prócz wymagań merytorycznych, określają dodatkowo zasady etyki zawodowej, a także szczególna treść ślubowania.

Od 2007 roku w **Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce** mamy Kodeks zawodowej etyki w rachunkowości, do przestrzegania którego są zobowiązani wszyscy członkowie **SKwP**, jak również ponad 5 tys. sygnatariuszy spoza organizacji. Od 2009 roku prowadzimy czterostopniową certyfikację zawodu księgowego, której najwyższym tytułem jest dyplomowany księgowy. Osoba, która uzyska ten tytuł jest zobowiązana nie tylko do przestrzegania kodeksu etyki, ale składa także ślubowanie i jest objęta obowiązkiem ustawicznego doskonalenia zawodowego. Podwaliny zatem są, ale do Stowarzyszenia należy ponad 27 tys. członków, a szacunkowo w zawodach związanych z rachunkowością pracuje ok. 1 mln. osób. Ta skala mówi sama za siebie, czekamy na ruch ze strony legislatora.

Biorąc pod uwagę przytoczone przez Pana liczby, czy regulacja zawodu powinna dotyczyć wszystkich związanych w różnym stopniu z księgowością, czy też objąć osoby od pewnego poziomu posiadanych kompetencji?

Istnieje kilka modeli uregulowania zawodu księgowego, z różnym udziałem organów państwowych oraz organizacji zrzeszających księgowych. Mogłyby być ustawowo określone np. szczegółowe – w odniesieniu do osób odpowiedzialnych za sporządzenie sprawozdania finansowego, czy innych sprawozdań podatkowych lub ZUS-owskich; ogólne w stosunku do pozostałych związanych z procesem informacyjnym rachunkowości. Działania te są bardzo ważne również z punktu widzenia biur rachunkowych. Pod tym pojęciem kryją się podmioty, świadczące ogromny wachlarz usług i ciągle stawiane przed nowymi wyzwaniem. Oczywiście, część z nich obsługuje głównie osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą, w zakresie rozliczeń podatkowych, ubezpieczeniowych (ZUS) i kadrowo-płacowych, ale wiele prowadzi pełną rachunkowość i sporządza sprawozdania finansowe. Bierzemy, oczywiście, pod uwagę brak możliwości kompleksowego uregulowania zawodu księgowego w formie ustawy, ale można wdrożyć rozwiązania częściowe, dotyczące, np. osób podpisujących sprawozdania finansowe czy inne deklaracje i sprawozdania dla instytucji zewnętrznych lub odnoszące się do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Jednym z nich mogłaby być modyfikacja art. 52 ust. 2 ustawy o rachunkowości, polegająca na uzupełnieniu przepisu o wymóg posiadania przez osobę podpisującą wymienione dokumenty fachowych kwalifikacji, potwierdzonych określonym certyfikatem. Dzięki temu pod podpisem księgowego, który sporządził lub sprawdził sprawozdanie finansowe, widniałby jego tytuł zawodowy, np. biegły rewident, dyplomowany księgowy, główny księgowy, certyfikowany księgowy, itp. Dzisiaj, jak powiedziała jedna z uczestniczek dyskusji na temat regulacji zawodu, sprawozdanie finansowe może podpisać ktokolwiek bez jakiegokolwiek wiedzy, ale jaką ono będzie miało wartość? Dobrze byłoby, aby organizacja zrzeszająca środowisko księgowych stanowiła pierwszy szczebel rozstrzygnięcia sporów między przedsiębiorcą a księgowym.

A jakie zdanie w kwestii uregulowania zawodu księgowego mają przedsiębiorcy?

Organizacje zrzeszające przedsiębiorców i pracodawców w większości popierają nasze działania i są zdecydowanie nimi zainteresowani. Najważniejszą sprawą w ich przypadku jest komunikacja, sposoby dotarcia do przedsiębiorcy z informacją, jakiego księgowego powinni szukać i jak sprawdzić jego kompetencje. To powinien być dobrze zaprojektowany i skomunikowany proces edukacyjny, uświadamiający zyski i straty w zależności od poziomu wiedzy i umiejętności księgowego.

Cały czas wsluchujemy się w opinie organizacji pracodawców, a także przedstawicieli największych firm audytorskich, aby wspólnie wypracować system działający na korzyść księgowych i interesariuszy ich usług. A interesariuszami są nie tylko przedsiębiorcy, ale my wszyscy – każdy z nas ma do czynienia z księgowymi. To zawód stabilny i przyszłością, nie tylko ponadbranżowy, ale także ponadczasowy – korzenie sięgają początków wymiany towarowej, a perspektywy ma przed sobą znakomite i nic nie wskazuje by miało się to zmienić.

Dziękuję za rozmowę.

stabilny

REGULACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO

Wyciąg z tezy przesłanego do Ministerstwa Finansów

Kwestie terminologiczne

1. Przy definiowaniu zawodu księgowego konieczna jest zmiana tradycyjnego, wąskiego rozumienia pojęcia „księgowy”.
(...) Pojęcie „księgowy” powinno być na tyle pojemne, aby objąć nim nie tylko obecne, ale również oczekiwane w przyszłości kompetencje, w szczególności powiązane z niezwykle dynamicznym rozwojem technik informatycznych.
2. Pod pojęciem „biuro rachunkowe” obecnie kryją się podmioty świadczące cały wachlarz usług. Nie zawsze jest to usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, o którym mowa w art. 76a ustawy o rachunkowości (uor). (...) Biorąc pod uwagę powszechne używanie w obrocie gospodarczym określenia „biuro rachunkowe”, warto to określenie zachować w procesie regulacji zawodu. Uzasadnione wydaje się natomiast wprowadzenie systematyki biur, która może być podstawą różnicowania zakresów i poziomów kwalifikacji prowadzących je osób oraz ich pracowników.

Określenie wymagań wobec księgowych

3. Celem uregulowania zawodu księgowego jest zwiększenie jakości rachunkowości oraz poprawa prawidłowości rozliczeń publicznoprawnych. (...) Regulacja danego zawodu stanowi specyficzną odpowiedź na zapotrzebowanie rynku na spełnianie określonych standardów przez przedstawicieli tego zawodu¹. (...)
4. Istnieje wiele modeli uregulowania zawodu księgowego, z różnym udziałem organów państwowych i organizacji zrzeszających księgowych². (...)
5. Formą potwierdzenia kwalifikacji księgowych może być przyznawanie certyfikatów. Ze względu na konieczność stałego podnoszenia kompetencji przez księgowych, certyfikaty te nie powinny być przyznawane bezterminowo. (...)
6. Certyfikaty potwierdzające kompetencje zawodowe księgowych są:
 - a) potrzebne interesariuszom, bo gwarantują, że jego posiadacz posiada sprawdzone przez niezależne, fachowe grono, kwalifikacje wystarczające do świadczenia usług księgowych na jakościowo najwyższym poziomie z pełną odpowiedzialnością;
 - b) ważne dla posiadacza, bo w sposób jednoznaczny wyróżniają go wśród innych osób wykonujących zawód księgowego.
7. Certyfikaty potwierdzające kwalifikacje księgowych mogą być sposobem nie tylko na zapewnienie wyższej jakości ksiąg rachunkowych i raportów sporządzanych na ich podstawie. Wysokie i jasno zdefiniowane kompetencje księgowych mogą spowodować zwiększenie prawidłowości rozliczeń podatkowych, deklaracji ZUS, itp.

(...)

Elementy kompetencji stanowiących merytoryczne przygotowanie do zawodu

8. Przy definiowaniu zawodu księgowego poza *sensu stricto* wiedzą i umiejętnościami zawodowymi z zakresu rachunkowości i podatków, powinno się brać pod uwagę także kompetencje:
 - a) wynikające ze społecznego wpływu technologii i umiejętności ich wykorzystywania;
 - b) determinujące wypełnianie funkcji zarządczych, kontrolnych, a także planowania strategicznego w jednostkach;
 - c) związane ze współdziałaniem w zakresie zarządzania ryzykiem odnoszącym się do jednostki oraz atrybuty ważne dla funkcjonowania w warunkach zmian i niepewności;
 - d) wynikające ze zdolności analitycznych i rozumienia roli rachunkowości jako centrum zarządzania zewnętrzną i wewnętrzną sprawozdawczością zarówno finansową, jak i niefinansową;
 - e) umiejętności selekcji wiedzy szeroko dostępnej, a ważnej dla prawidłowego funkcjonowania rachunkowości.
9. W definicji zawodowego księgowego nie można pomijać kwestii etyki, która jest warunkiem wykonywania zawodu księgowego, co powinno zostać w formie określonych zasad uwzględnione w procesie regulacji zawodu i odpowiednio skodyfikowane. (...)

(...)

Przedstawione wnioski z dyskusji prowadzonych w strukturach **SKwP** mają wstępny charakter. Jesteśmy otwarci na wymianę argumentów oraz gotowi do przeprowadzenia szerokich konsultacji wśród naszych członków. Mamy również świadomość ograniczeń i ewentualnych dodatkowych kosztów związanych z uregulowaniem zawodu księgowego, dlatego konieczne jest przeprowadzenie konsultacji z przedsiębiorcami oraz zapewnienie odpowiednio długich okresów przejściowych, a także uwzględnienie praw nabytych przez księgowych.

* * *

Pełna treść pisma, przesłanego 30 kwietnia 2021 r. przez **Stowarzyszenie Księgowych w Polsce** do ministra finansów, funduszy i polityki regionalnej, wraz z załącznikiem dostępne na stronie www.skwp.pl

¹ IFAC „Making regulation work” (2017), <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Making-Regulation-Work.pdf>

² Szerzej o tych modelach pisze Międzynarodowa Federacja Księgowych IFAC w dokumencie „Making regulation work” z 2017 r., dokument jest dostępny pod adresem: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Making-Regulation-Work.pdf> ■